

SALMAN
RUSHDIE

*Copiii din
miez de noapte*

Ediția a III-a

Traducere din limba engleză și note
de Radu Paraschivescu

POLIROM
2013

Cuprins

Cartea întâi	7
Cearșaful găurit	8
Mercurocrom	27
Punct levit la scuipătoare	44
Sub covor	62
Un anunț public	78
Monștrii cu mai multe capete	96
Methwold	113
Tic, tac	132
Cartea a doua	149
Degetul întins al pescarului	150
Șerpi și scări	170
Accidentul din lada de rufe	187
Radio All-India	207
Dragostea în Bombay	225
A zecea mea aniversare	241
La Pioneer Café	259
Alfa și Omega	278
Puștiul Kolynos	296
Bastonul comandantului Sabarmati	314
Dezvăluiri	333
Mișcări efectuate de pipernițe	352
Secătuirea și deșertul	368
Jamila Cântăreața	383
Cum a ajuns Saleem la puritate	408
Cartea a treia	429
Buddha	430
În Sundarban	448
Sam și Tigru	465
În umbra moscheii	478
O nuntă	504
Miezul nopții	526
Abracadabra	553

Nussie Ibrahim a sunat-o pe maică-mea ca s-o anunțe:

— Soră Amina, e sfârșitul lumii.

Nussie s-a înșelat, fiindcă nu au trecut decât trei zile de la marea invazie a pisicilor și Evelyn Lilith Burns a făcut turul vilelor și s-a oferit, ținând degajat într-o mână pistolul Daisy cu aer comprimat, să pună capăt cât ai clipi din ochi — dar pe bani frumoși — blestemului mățelor.

Toată ziua pe Moșia Methwold au răsunat pocnete de pistolului lui Evie și miorlăiturile desperate ale felinei, căci fata a pornit pe rând pe urmele fiecărui soldat din armata de animale și s-a îmbogățit. Dar (așa cum demonstrează de atâtea ori istoria) momentul triumfului suprem poartă în el sămburele prăbușirii finale. Așa se face că, din punctul de vedere al Maimuței de Bronz, persecuția organizată de Evie împotriva pisicilor a fost efectiv picătura care a umplut paharul.

— Frățioare, ți-am zis c-o să am grijă de fătucă asta, mi-a spus Maimuța pe un ton sumbru. Ei bine, uite c-a venit momentul.

Întrebări la care nu se poate răspunde: era adevărat că soră-mea deprinsese și limba pisicilor, nu doar pe a păsărilor? Fusese oare provocată izbucnirea ei de dragostea pentru viața felinei?... La momentul mării invazii, părul Maimuței devenise castaniu. Fata renunțase la obiceiul de a da foc la pantofi; cu toate acestea, avea o inverșunare greu de explicat și de care toți ceilalți eram străini. Așa stând lucrurile, a coborât în piațetă și a strigat din toate puterile:

— Evie! Evie Burns! Fă-te imediat încoa', oriunde-ai fi!

Înconjurată de pisici puse pe fugă, Maimuța a așteptat-o pe Evelyn Burns. Am ieșit pe veranda de la etajul întâi ca să mă uit, în timp ce Sonny, Oache, Briantină și Cyrus se aflau deja pe verandele caselor unde locuiau, gata de spectacol. Am văzut-o pe Evie Burns apărând din bucătăria Vilei Versailles; sufla în fumul care ieșea pe țeava pistolului.

— Puteți să mulțumiți cerului c-am fost aici, indienilor, altfel v-ar fi ronțăit mâțele astea pân' la măduvă! a declarat.

Am observat că Evie tace brusc la vederea ochilor ficși ai Maimuței, care s-a repezit apoi iute ca gândul asupra celeilalte, dând startul unei încăierări care, ni s-a părut nouă, a durat ore întregi (deși poate că a fost vorba doar de câteva minute). Acoperite de praful din piațetă, cele două s-au rostogolit au lovit au zgâriat s-au mușcat, lăsând să se vadă ba câte un smoc zburând prin norul de colb, ba un picior cu o șosetă albă

murdară, ba un genunchi, ba o bucată de rochie ferfeniță, aruncată undeva la întâmplare. Adulții și-au făcut apariția în goană, servitorii nu au reușit să le despartă, iar până la urmă a fost nevoie de grădinarul lui Homi Catrack, care a pus furtunul pe ele... Maimuța de Bronz s-a ridicat nițeluș otângită și și-a scuturat tivul îmbibat al rochiei, fără să acorde atenție amenințărilor punitive ieșite de pe buzele Aminei Sinai și ale lui Mary Pereira ; căci acolo, în praful stropit de furtunul grădinarului, în mijlocul piațetei, zăcea Evie Burns cu aparatul dentar stricat, cu părul murdar și năclăit, cu spiritul supus și fără nici o șansă de a ne mai stăpâni vreodată.

După câteva săptămâni, tatăl ei a trimis-o acasă definitiv, „Ca să crească așa cum trebuie, departe de sălbăticiii ăștia”, conform propriilor cuvinte. O singură dată am mai primit vești de la ea, șase luni mai târziu, când m-am trezit din senin cu o scrisoare prin care mă informa că înjunghiase o bătrână care se împotrivise atacului declanșat împotriva unei pisici. „A căutat-o cu lumânarea”, s-a fâlit Evie. „Spune-i soră-tăii c-a avut noroc.” O salut acum pe bătrâna necunoscută care a achitat nota de plată a Maimuței.

Și mai interesant decât ultimul mesaj al lui Evie este un gând care îmi trece prin minte chiar în clipa asta, pe când privesc înapoi prin tunelul timpului. Având în fața ochilor imaginea Maimuței și a lui Evie în praful din piațetă, mi se pare că descifrez impulsul din spatele luptei lor pe viață și pe moarte, care ascunde un motiv mult mai profund decât simpla persecutare a pisicilor: cele două se bătuseră pentru mine. Evie și soră-mea (care în multe privințe semănau destul de bine) s-au lovit și s-au zgâriat, chipurile, pentru scarta câtorva mățe însetate. Dar poate că loviturile lui Evie îmi erau adreseate mie, poate că violența lor arăta cât fusese de furioasă pentru că-i invadasem mintea ; pe de altă parte, poate că forța Maimuței era cea a loialității fraterne, iar actul ei de război era de fapt un act de iubire.

Așadar, în piațetă a curs sânge. Un alt titlu respins pentru paginile astea – e bine să știți – a fost „Sângele și apa”. În zilele crizei de apă, pe obrajii lui Evie Burns s-a prelins un lichid mai gros decât aceasta, vocea sângelui a motivat-o pe Maimuța de Bronz, iar pe străzile din oraș cei care se încăierau își risipeau lichidul vital unii altora. Au existat crime cu vărsare de sânge și poate că nu se cade să închei acest catalog

sangvin amintind din nou de obraji înroșiți violent ai măică-mii. În anul acela nu existat douăsprezece milioane de voturi roșii, iar roșul e culoarea sângelui. În scurt timp va curge alt sânge : trebuie reținute grupele de sânge A și O, Alfa și Omega, precum și o nouă posibilitate, a treia. Dar și alți factori : zigozitatea, anticorpii Kell și cel mai misterios dintre atributele sangvine, cunoscut și drept rhesus, care e totodată un tip de maimuță.

Totul are o formă, dacă știi s-o cauți. Nu există scăpare din fața formelor.

Însă, înainte să dau sângelui tot ce-i aparține, o să-mi deschid aripile (aidoma găscanului *parahansa* care se poate plimba dintr-un element în altul) și o să revin succint la problemele lumii mele interioare. Căci, deși după prăbușirea lui Evie Burns nu am mai fost ostracizat de copiii de pe colină, tot mi-a venit greu să-i iert ; și pentru un timp am rămas deoparte, singur și distant, cufundându-mă în evenimentele care aveau loc în capul meu, în primele zile ale asocierii copiilor din miez de noapte.

Sincer să fiu, nu-mi plăcea Shiva. Mă enervau vocabularul lui grosolan și ideile primitive. Începusem să-l bănuiesc de o serie de crime cumplite – deși nu puteam găsi nici o dovadă în gândurile lui, fiindcă era singurul copil din miez de noapte care putea să-mi refuze accesul la toate gândurile pe care nu le dorea împărtășite – iar asta mi l-a făcut și mai antipatic și suspect pe băiatul cu față de coțcar. Totuși, am avut o atitudine corectă ; și n-ar fi fost cinstit să-l țin la distanță de ceilalți membri ai Conferinței.

Ar trebui să explic că, pe măsură ce mi s-au dezvoltat capacitățile mentale, mi-am dat seama că puteam nu doar să interceptez transmisiile copiilor și să-mi difuzez propriile mesaje, ci și (dat fiind că tot m-am împotmolit în metafore radiofonice) să funcționez ca un fel de rețea națională, în așa fel încât, deschizându-mi mintea transformată în fața tuturor copiilor, să fac din ea un forum în care aceștia să poată vorbi între ei prin intermediul meu. Prin urmare, în primele zile ale lui 1958, cei cinci sute optzeci și unu de copii s-au întrunit timp de o oră, între douăsprezece și unu noaptea, în *lok sabha* sau Parlamentul propriului meu creier.

Eram amestecați, răgușiți și indisciplinați, ca orice adunătură de cinci sute optzeci și unu de țânci de zece ani, iar

exuberanța noastră naturală era dublată de emoția prilejului de a ne descoperi unii pe alții. După o oră de urlete bombăneli certuri chicoteli gălăgioase, m-am cufundat secătuit într-un somn prea profund pentru coșmaruri, dar tot m-am trezit cu o durere de cap căreia, ce-i drept, nu i-am dat importanță. Treaz, eram obligat să fac față numeroaselor deznădejdi legate de perfidia mamelor sau decăderea taților, de capriciile prietenilor și diversele tiranii ale școlii; dormind, mă aflam în centrul celei mai atrăgătoare lumi descoperite vreodată de un copil. În ciuda lui Shiva, era mai bine să dormi.

Convingerea lui Shiva că grupul îl avea ca lider natural pe el (sau pe el și pe mine) în virtutea nașterii lui (noastre) exact când bătuse miezul nopții avea, trebuie să recunosc, un puternic argument pro. Mi se părea pe atunci – așa cum mi se pare și acum – că miracolul din miez de noapte avusese un caracter remarcabil de ierarhic și că însușirile copiilor descreșteau spectaculos pe măsură ce clipa nașterii lor se îndepărta de miezul nopții. Însă chiar și acesta era un punct de vedere aprig contestat... „Cumadicăcevreisăspui”, îngânau în cor băiatul din pădurea Gir a cărui față era complet inexpressivă și lipsită de trăsături (cu excepția ochilor, a nărilor și a locului gurii), ceea ce îl ajuta să împrumute orice fizionomie, și Harilal, care putea să alerge cu viteza vântului, și Dumnezeu știe câți alții... „De unde până unde asta-i bine și asta nu?” „Poți să zbori? Eu pot!” „Să te văd, poți să preschimbi un pește în cincizeci?” „Azi am fost să văd cum e mâine. Poți s-o faci și tu? Păi atunci...” – în fața unei asemenea furtuni de proteste, până și Shiva și-a modificat discursul. Însă avea să descopere un altul, mult mai periculos nu doar pentru copii, ci și pentru mine.

Iar asta fiindcă îmi dădusem seama că nu eram imun la cântecul de sirenă al funcției de lider. În fond, cine-i găsisse pe Copii? Cine înființase Conferința? Cine le oferise un loc de întâlnire? Nu eram unul dintre cei doi veterani? Nu meritam respect și supunere conform vechimii? Proprietarii sediilor de cluburi nu erau totodată și patronii lor?... Răspunsul lui Shiva: „Las-o baltă, meștere. Chestiile astea cu cluburile prind la voi, ăștia cu parale!” Atâta doar că a trebuit – cel puțin pe moment – să se recunoască învins. Parvati-vrăjitoarea, fiica scamatorului din Delhi, mi-a ținut partea (așa cum mai târziu avea să-mi salveze viața) și a declarat: „Stați, ascultați aici: fără Saleem nu ajungem nicăieri. Nu putem vorbi, nu putem face nimic; are dreptate. Să fie el șeful!” La care eu: „Nu, nu-i

vorba de șef, priviți-mă doar ca pe... un frate mai mare, eventual". Moment în care Shiva a spus disprețuitor, dar incapabil să opună rezistență: „Bine, frate mai mare, ia zi, ce facem?”

Aceasta a fost clipa când am prezentat în plenul Conferinței noțiunile care imi dăduseră atâta bătaie de cap: scopul și sensul. „Trebuie să ne gândim care-i rostul nostru”, le-am spus.

Consemnez fidel vederile unui grup reprezentativ de membri ai Conferinței (cu excepția circarilor și a celor care, aidoma cerșetoarei Sundari cu trupul plin de urme de cuțit, își pierduseră puterile și tăceau în timpul dezbaterilor, ca neamurile sărace la praznic): printre filosofile și scopurile sugerate s-au numărat colectivismul – „Ar trebui să ne strângem laolaltă și să trăim undeva, nu? Ce ne-ar mai trebui de la ceilalți?” – și individualismul – „Spuneți mereu -ne- și -noi-, dar nu înseamnă nimic de-a valma; lucrul important e că fiecare are un dar al lui sau al ei, pe care și-l poate folosi pentru binele personal” – devotamentul filial – „Felurile în care ne putem ajuta mamele și tații, asta ne revine de făcut” – și revoluția infantilă – „A venit în fine vremea să le-arătăm tuturor puștilor că pot să scape de părinți!” – capitalismul – „La gândiți-vă ce afaceri am putea să facem! Cum ne-am mai îmbogăți, lăudat fie Allah!” – și altruismul – „Țara are nevoie de oameni dotați; trebuie să-i întrebăm pe cei din guvern cum vor să ne folosească harurile” – știința – „Trebuie să permitem să fim studiați!” – și religia – „Să ne înfățișăm în fața lumii, ca să-l poată proclăvi cu toții pe Dumnezeu!” – curajul – „Ar trebui să invadăm Pakistanul!” – lașitatea – „O, ceruri, trebuie să stăm cu capul la cutie, gândiți-vă ce-or să ne facă, or să ne omoare cu pietre ca pe vrăjitoare sau cine poate ști!” Au existat declarații pentru drepturile femeii și demersuri de îmbunătățire a condițiilor de viață pentru cei fără castă. Copiii fără pământ visau proprietăți, membrii tribului de pe colină erau cu gândul la jeepuri. În plus, au apărut fantezii despre putere. „N-au cum să ne oprească, meștere. Vrajim, zburăm, citim gânduri, facem din oameni broaște, scoatem aur și pești din nimic, îi facem pe ceilalți să se îndrăgostească de noi, dispărem prin oglinzi și ne schimbăm sexul... Cum crezi c-or să se poată împotrivi?”

Nu o să neg că am fost dezamăgit. N-ar fi trebuit; copiii aceia nu aveau nimic anormal, în afara darurilor native. Prin minte le treceau toate lucrurile obișnuite: tați mame bani mâncare pământ bunuri faimă putere Dumnezeu. Nicăieri în gândurile Conferinței nu am găsit ceva la fel de nou ca propriile noastre persoane... dar și eu pornisem pe o pistă

greșită. Vedeam la fel de tulbure ca și ceilalți. Chiar și în clipa când Soumitra, călătorul prin timp, ne-a spus: „Ascultați-mă bine, n-are nici o noimă, or să ne termine înainte să facem un pas!”, l-am ignorat cu toții. Din cauza optimismului copilăriei – o formă mai virulentă a aceleiași boli căreia îi căzuse victimă la un moment dat bunicul meu, Aadam Aziz – am refuzat să ținem cont de lucrurile neplăcute și nu s-a găsit nimeni care să sugereze că era posibil ca rostul Copiilor din Miez de Noapte să fie anihilarea, că urma să avem un sens anume abia după ce vom fi fost distruși.

De dragul discreției, dar și din alte motive, refuz să deosebesc o voce de alta. În primul rând, povestirea mea n-ar putea să se plieze pe cinci sute optzeci și una de personalități bine conturate. În al doilea, în ciuda darurilor lor minunate de bine distribuite și variate, copiii rămăneau în mintea mea un fel de monstru cu multe capete, vorbind în puzderia de limbi a Turnului Babel. Erau însăși esența multiplicității și nu văd de ce i-aș diferenția acum. (Dar au existat și excepții. Îndecosebi Shiva, precum și Parvati-vrăjitoarea.)

...Destinul, rolul istoric, numenul: niște înghițituri prea mari pentru gâttelejurile unor copii de zece ani. Poate chiar și pentru al meu; în pofida avertismentelor lansate de degetul întins al pescarului și de scrisoarea prim-ministrului, am fost mereu distras de la minunile olfactive din pricina întâmplărilor mărunte din viața de zi cu zi: foamea, somnul, maimuțările în compania Maimuței, mersul la cinema ca să vedem *Femeia-cobră* sau *Vera Cruz*, pasiunea mea tot mai mare pentru pantalonii lungi și inexplicabila căldură-de-sub-curea produsă de apropiata serbare școlară la care nouă, băieților de la Liceul John Connon, avea să ni se permită să dansăm step și Dansul Mexican al Pălăriilor cu fetele din instituția-soră – cum ar fi Masha Miovic, campioana de la bras („Hee hee”, făcea Keith Colaco Umflatul), Elisabeth Purkiss și Jeney Jackson – fete europene, Dumnezeuule, cu fuste largi și săruturi versate! – pe scurt, atenția îmi era confiscată permanent de chinul teribil și acaparator al maturizării.

În cele din urmă, și păzările simbolice trebuie să se întoarcă pe pământ; așa că nu mi se pare deloc suficient (cum nu mi se părea nici atunci) să vorbesc doar despre aspectele miraculoase. Trebuie să mă întorc (cum o făceam și pe vremea aceea) la faptul cotidian; trebuie să las să curgă sânge.